

NEMČIANSKE NOVINY

4/2007 • ročník VI.

Nenoste nám smeti z mesta na dedinu **ODPADY**

Problém? Pozriime sa na to blížšie!

Všetko má svoj začiatok

.... A problém s odpadmi začína skôr ako pri naplnení našej odpadovej nádoby.

Potraviny, šaty, noviny, elektroniku a mnoho ďalších vecí väčšina z nás používa každý deň a život bez nich si už ani nedokážeme predstaviť. Používanie týchto vecí je neoddeliteľne spojené s ťažbou prírodných surovín, ktoré častokrát nenávratne likviduje významné ekosystémy a nezohľadňuje potreby budúcich generácií. Následná priemyselná výroba výraznou mierou prispieva k poškodzovaniu životného prostredia a nášho zdravia produkciou škodlivých látok.

Odpadom ľudia nazývajú všetko, čo je pre nich nepotrebné, nechcené, niečo, čo už pre nich stratilo hodnotu. Je to pozostatok rastúcej výroby a rastúcej spotreby, ktorú musíme neustále znižovať. V porovnaní s inými výrobcami, domový odpad tvorí len okolo 5 % celkového množstva, a to je práve tá časť, ktorú môže ovplyvniť každý z nás.

Vieme čo vyhadzujeme?

Priemerný občan Slovenska pri súčasnom štýle života vypredkuje ročne 250 až 350 kg odpadu.

V jednej domácnosti sa prieberne nahromadí naraz niekoľko druhov odpadov.

Pozrieme sa bližšie na hmotnostné zloženie našej odpadovej nádoby

42 % - biologický odpad

20 % - papier a kartón

11 % - sklo

8 % - plasty

4 % - textil

- využiteľný kompostovaním

- dobre recyklateľné

- dobre recyklateľné v obmedze-

nej miere

- recyklateľné v obmedze-

nej miere

4 % - kovy

3 % - drevo, koža, guma

4 % - anorganický odpad

4 % - ostatný odpad

- dobre recyklateľné

- recyklateľné v obme-
dzenej mieri

- dobre recyklateľný

- dobre recyklateľný

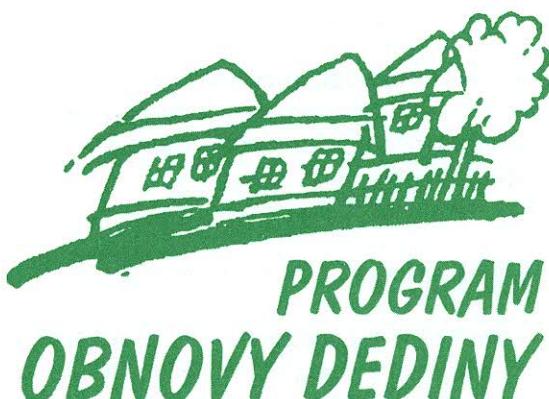
Pri znižovaní odpadu musí byť snaha zabrániť jeho vzni-
ku. Pozerajme sa, ako sú výrobky, najmä potraviny balené.
Pritom zohľadňujme, ktoré obaly možno po určitej vhodnej
úprave opäť použiť (recyklovať). Ak budeme správne odpad
triediť (recyklovať) potom sa množstvo konečného odpadu
zníži.

Prieskumy ukázali, že až 80 % toho, čo dnes väčšinou
vyhadzujeme ako nepotrebné, by sme ešte vedeli využiť - to
by sme však museli prestať hár-
dať do jedného koša.

Sme naozaj tak bohatí, aby
sme si to mohli dovoliť?

Každý z nás môže pomôcť!
Stačí ak si osvojíme a v praxi zač-
neme správne nakladať s komu-
nálnym odpadom:

1. minimalizujme vznik a škodli-
vosť obalov
2. opäťovne používajme veci po-
užiteľné
3. separujme odpad pre recyklá-
ciu a kompostovanie

Vedeli ste, že?

Priemerná domácnosť dnes „vyhodí“ 10 - 30 % z cien
potravín a nápojov len na ich obaly.

- nezabúdajme, že najlepší odpad je ten, ktorý vôbec ne-
vznikne
- kupujme len výrobky, ktoré skutočne potrebujeme a ktoré
sú trvanlivé, dajú sa opraviť - menej je niekedy viac
- vyhýbajme sa jednorázovým obalom a zbytočne bale-
ným potravinám (chlieb, pečivo, ovocie, zelenina)
- uprednostňujme miestne výrobky a potraviny - pri

preprave na krátke vzdialosti nie je potrebných veľa obalov.

Opäťovne používajme

- opravujme pokazené veci ako šaty, topánky, elektroniku alebo nábytok
 - uprednostňujme nabíjacie batérie (monočlánky)
 - ak už niektoré šaty, topánky a hračky nepotrebuujeme, darujme ich charite

Separujme odpad pre recykláciu a kompostovanie

Tieto veci sú v súčasnosti viac ako nevyhnutné, nezabúdajme však, že neodstraňujú príčiny, ale iba dôsledky problému s odpadmi.

Recyklácia a kompostovaniu musí najprv predchádzať

kvalitné separovanie jednotlivých zložiek odpadu (papier, sklo, kovy, plasty, bioodpad ...) už v domácnosti, zamestnaní, v škole.

To môže robiť každý z nás .

Ak bývame v rodinnom dome alebo máme záhradu, začnime kompostovať biologický odpad. Okrem toho že zadarmo získame kvalitné hnojivo, znížime množstvo vyhľadzovaného odpadu o takmer polovicu.

Vedeli ste, že?

Za každou tonu nových výrobkov, ktoré si kúpime je ukrytých 10 ton surovín a nesmierne množstvo energie, ktoré boli použité pri ich výrobe.

Vyhadzovaním papiera do zmesového odpadu zničíme na Slovensku ročne viac ako 2 000 ha rubného lesa.

Staré vozidla

Máte doma vrak auta a neviete, čo s ním?

Aj autá možno recyklovať

Motorové vozidlá sa stali neodmysliteľnou súčasťou nášho života. Aj ony však majú svoju životnosť a po jej uplynutí sa vážne musíme zaoberať otázkou - čo s nimi?

Jednoducho preto, aby nám nepoškodzovali a neohrozovali životné prostredie, nekazili vzhľad našej obce a jej okolia.

Staré vozidlo podľa zákona je také, ktoré chce jeho držiteľ dať vyradiť z evidencie, alebo má byť vyrazené z evidencie vozidiel. Staré je aj také vozidlo, ktorého držiteľ nie je známy, ak je odstavené dlhšie ako 30 dní na ceste, verejnom priestranstve alebo na inom mieste a jeho odstránenie je potrebné z hľadiska ochrany životného prostredia alebo zachovania estetického vzhľadu obce.

Niekoľko možností, čo urobiť so vozidlom. So starým vozidlom možno naložiť niekoľkými spôsobmi: možno si ho ponechať, previesť na inú osobu alebo ho odovzdať do zariadenia na zber, resp. spracovania starých vozidiel.

Áno. Sú medzi nami aj takí občania, ktorí sa so svojim „štvrkolesovým tátosom“ hoci im doslúžil, jednoducho nevedia rozlučiť. Majú k nemu takpovediac citový vzťah, skrátka chcú si svoje staré vozidlo nechať. V takomto prípade sú povinní predložiť Okresnému dopravnému inšpektorátu žiadosť o vyradenie vozidla z evidencie a čestné vyhlásenie, že si ho ponechávajú. Zároveň musia do 30 dní odo dňa vyradenia starého vozidla z evidencie vozidiel zabezpečiť na vlastné náklady jeho odstránenie z miesta na ktorom poškodzuje alebo ohrozuje životné prostredie - prípadne narúša estetický vzhľad obce.

Čo však majú urobiť tí, ktorí sa chcú starého vozidla zbaviť?

Ak držiteľ starého vozidla nepreviedol toto vozidlo na iné účely jeho využitia ako motorového vozidla alebo si ho nechce nechať, je povinný predložiť Okresnému dopravnému inšpektorátu žiadosť o vyradenie vozidla z evidencie spolu s potvrdením spracovateľa starých vozidiel o jeho prevzatí.

Odstavené vozidlá v obci

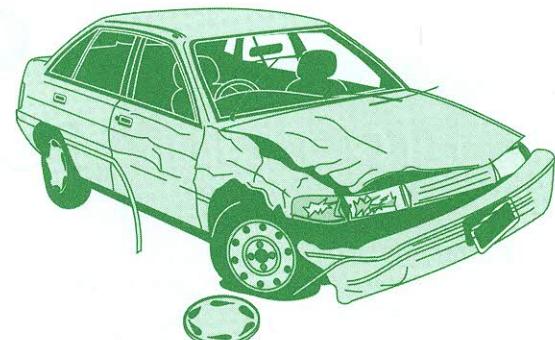
Povedzme si teraz, čo urobiť s tými vozidlami, ktoré sú ponechané napospas osudu, poškodzujú a ohrozujú životné prostredie a kziaž vzhľad obce.

Ak je držiteľ starého vozidla známy - a sám sa nepostará o jeho odstránenie, urobí tak správca cesty - ak je odstavené na ceste alebo na verejnom priestranstve - alebo obec, ak je odstavené na inom mieste. Staré vozidlo sa odovzdá na parkovisko, ktoré určí Obyvodný úrad životného prostredia, náklady s tým spojené je povinný uhradiť držiteľ vozidla.

Ak držiteľ starého vozidla nie je známy a vozidlo je na ceste, verejnom priestranstve alebo na inom mieste odstavené viac ako 30 dní. Vozidlo odstráni správca cesty alebo obec. Staré vozidlo odovzdá na parkovisko, ktoré určil Obvodný úrad životného prostredia, náklady spojené s odstránením vozidla pritom znáša prevádzkovateľ určeného parkoviska. Ten môže požiadat o následnú úhradu nákladov z Recyklacianého fondu, prípadne držiteľa starého vozidla, ak sa ho podarilo doda- točne zistiť. Staré vozidlo sa považuje za opustenú vec, ak sa do jedného roka od jeho odovzdania na určené parkovisko neprihlási alebo nezistí jeho držiteľ alebo iná oprávnená osoba.

Finančný príspevok za odovzdanie vozidla

Efektívnejšie je staré vozidlo odovzdať autorizovanému spracovateľovi takýchto vozidiel. Ten je podľa zákona nielenž povinný prevziať vozidlo na spracovanie bez vyžadovania akéhokoľvek poplatku, ale musí tiež zaň zaplatiť držiteľovi vozidla finančný príspevok 1 000,- Sk. Okrem toho sa majiteľ vozidla môže samozrejme so spracovateľom dohodnúť na kúpnej cene vozidla.

Nebezpečný odpad

Opotrebované olovené akumulátory

Olovo bolo známe už niekoľko storočí pred n. l., ba čo viac, boli známe aj jeho škodlivé účinky na ľudský organizmus. Hoci ľuďom je mnohorako prospiešné, bez tohto prvku by napríklad nemohli jazdiť autá, nestratilo na svojej jedovatosti, ibaže vďaka rozvoju vedy a techniky lepšie poznáme spôsob a dôsledky jeho pôsobenia.

Olovo ako ťažký kov je rizikovým faktorom ochorení. Má silný negatívny vplyv na kvalitu životného prostredia a zdravia živých organizmov.

Olovené akumulátory predstavujú až 80 % z nebezpečných odpadov na Slovensku, pričom tohto druhu odpadu vyprodukujeme na Slovensku až 7 000 ton ročne. Vieme teda, aké nebezpečenstvo predstavuje olovo pre zdravie a životné prostredie. Napriek alar-mujúcim faktorom nájdeme opotrebované akumulátory pohodené kde-kade, najmä na poliach, lese, pri rieke ...

Nebezpečné látky, najmä oxidy a sírany, sa z nich uvoľňujú do pôdy a vody, odkiaľ sa dostávajú do potravinového retázca, nevraviac o tom, že pri bezpro-

strednom kontakte môžu spôsobiť vážne popáleniny.

Smernica Európskej únie, ktorú do zákona o odpadoch prevzala aj Slovenská republika, ukladá tento nebezpečný odpad zberať a dopravovať oddelene od ostatného komunálneho odpadu.

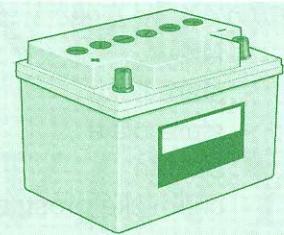
Recyklácia olovených akumulátorov, ktoré tvoria najväčší podiel nebezpečných odpadov od fyzických osôb, plnia dve hlavné úlohy.

Po prve - zamedzuje sa úniku ťažkých kovov do životného prostredia a tým sa chránia životy a zdravie obyvateľov a ostatných živých organizmov.

Po druhé - odpad sa recykláciou mení na suroviny veľmi potrebné pre ďalší rozvoj spoločnosti a nedochádza k ďalšej devastácii prírody ťažbou rúd.

Obec zabezpečuje zber opotrebovaných akumulátorov 2 x ročne. Vytvára pre občanov tak podmienky, aby sa mohli bez problémov a akýchkoľvek nákladov zbaviť sa opotrebovaných akumulátorov. Je len na nás, občanoch, či chceme žiť v zdravšom životnom prostredí nezaľaženom ťažkými kovmi.

Podmienky sú vytvorené, len ich využíme.

Kompostovanie

Bioodpad vhodný na kompostovanie tvorí 30 až 45 % z celkového množstva odpadu. Občania čo bývajú v rodinných domoch a majú záhradku môžu kompostovaním znížiť množstvo odpadu, ktorý vyhadzujú do odpadových nádob, získať kvalitné hnojivo a pomôcť aj prírode?

Materiál vhodný na kompostovanie

Odpad z kuchyne:

- zvyšky z čistenia ovocia a zeleniny
- zvyšky jedál
- potraviny
- čaj, kávový výluh
- potravinami znečistený papier

Odpad zo záhrad:

- kvety
- pokosená tráva
- konáre, lístie
- zhniaté ovocie
- vypletá burina
- zemina

Iný organický odpad:

- popol z dreva
- hoblinky
- drevené piliny
- hnoj a trus
- vlasy, perie
- papierové obrúsky a servítky

Materiál nevhodný na kompostovanie

Druhotné suroviny:

- kovy
- plasty
- sklo
- textil
- papier

Problémové látky:

- farby
- staré lieky
- staré oleje
- batérie
- chemické prostriedky

Iné:

- prach zo smetí a vysávania
- časti rastlín napadnuté chorobami
- kosti a mäso
- mliečne výrobky

Čo získame kompostovaním?

- kvalitné hnojivo pre svoju záhradku
- ušetríme peniaze za drahé hnojivá
- znížime množstvo a škodlivosť odpadov
- pomôžeme životnému prostrediu

O tom ako a kde založiť kompostovisko, o pravidlách správneho kompostovania a ako využiť hotový kompost sa dočítate v letáčiku a brožúre „Kompostovanie“, ktorú dostanete na obecnom úrade.

ODPADOVÉ VODY

Ako likvidovať odpadovú vodu zo žúmp a septikov?

Nebudme ľahostajní a chráňme si svoje životné prostredie. O povinnosti nakladať s odpadovými vodami hovorí zákon o vodách č. 364/2004 Zb. (vodný zákon). Tento zákon jednoznačne zakazuje vypúštať obsah žúmp do povrchových či podzemných vód. Občanom, ktorí do vodných tokov vypúšťajú odpadové vody bez povolenia orgánov Štátnej vodnej správy môžu Obvodné úrady životného prostredia za takýto priestupok uložiť pokutu až do výšky 3 000,- Sk.

Za odpadovú vodu a jej likvidáciu zodpovedá teda jej producent. Ak sú predpoklady na napojenie do kanalizačnej stokovej siete, mal by ich využiť. Ak takúto možnosť nemá, jeho povinnosťou je odpad zo žumpy pravidelne vyvážať do čistiarne odpadových vód v Banskej Bystrici. Časť občanov má zriadené žumpy s vypúšťaním do budovaných trativodov, do potoka, na lúky alebo má žumpy s odčerpávaním na povrch čím ohrozujú naše životné prostredie.

Pri nesprávnej likvidácii odpadov sa negatívny vplyv na životné prostredie prejavuje hlavne:

- v ohrození zdravia obyvateľstva
- v znečistení prírodných vód, do ktorých je odpad vypúštaný t. j. do potoka - až do stavu, kedy pod vplyvom ich kontaminácie vyhynie rastlinstvo a živočíchy alebo sa zamedzí ich bežnému využívaniu
- v zhoršení celkového stavu životného prostredia tvorbou a šírením nepríjemného zápachu
- v znečisťovaní podzemných vód.

Stredoslovenská vodárenská spoločnosť ponúka občanom svoje služby v oblasti likvidácie odpadu zo žúmp a septikov.

Bližšie informácie / Call centrum 0850 111 234.

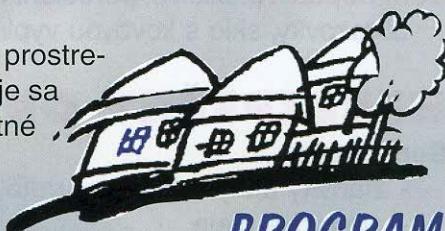
Nenoste nám smeti z mesta na dedinu

„Za čistejšiu obec“

Triedený zber komunálneho odpadu

Triedením odpadu - sa zlepšuje životné prostredie, šetria sa finančné prostriedky, znižuje sa množstvo odpadu, získavajú sa druhotné suroviny.

Čo s odpadom? Ako triediť?

PROGRAM OBNOVY DEDINY

PAPIER A LEPENKA

Sem patria: noviny, časopisy, kancelársky papier, zošity, lepenka používaná napr. na obaly tovarov, staré knihy, katalógy, neznečistené papierové vrecká

Sem nepatri: viacvrstvové obaly (škatule od mlieka a nápojov), kopírovačí papier, povoskovaný papier, plienky, lepiaca páska, papier znečistený škodlivinami, kovové alebo plastové súčasti papierových výrobkov

PLASTY

Sem patria:

PET fľaše: fľaše od nealko nápojov, vína, sirupov

Fľaše označené PE-HD: fľaše od saponátov, šampónov, aviváže, mydiel, destilovanej vody, bandasky 5, 10, 20 l (nie znečistené rastlinnými alebo minerálnymi olejmi, a pod.)

Fľaše označené PP: fľaše od citrónovej šťavy a iné označené PP

Fólie LD-PE (igelitové tašky, fólie z pracích práškov, fólie zo stavebnín a pod.)

Fólie LLD-PE (tzv. streč fólia)

Kedže plastové fľaše zaberajú veľa miesta, je potrebné z nich vytlačiť vzduch, aby v kontajneroch zaberali čo najmenej miesta (neplatme za vzduch)

Sem nepatria: Fľaše od olejov (jedlé, motorové), postrekov, lino, PVC, fľaše od lepidiel, vrecká od mlieka, kelímky od smotany, jogurtu, termíxu, masla.

V rodinných domoch sa triedi odpad do plastových vriec, ktoré vydáva obecný úrad. V bytovkách sa triedi odpad do 1 100 l plastových kontajnerov.

Interval vývozu: *Papier, sklo* - 1x za 2 mesiace, *plasty* - 1x za mesiac

SKLO

Sem patria: čisté sklenené fľaše od alko a nealko nápojov, potravín, kozmetiky, sklenené črepy, poháre, farebné sklo, zelené sklo, tabuľové sklo bez drôtenej vložky

Sem nepatrí: plexisklo, porcelán, keramika, žiarovky, žiarivky, autosklá, TV obrazovky, sklo s kovovou vyplňou

NEBEZPEČNÝ ODPAD

Sem patria :

- žiarivky a iný odpad s ortuťou
- motorové oleje
- batérie a akumulátory
- odpadové farby a laky
- olejové filtre
- vyradené zariadenia s chlórfuorovanými uhľovodíkmi (chladničky, mrazničky)
- vyradené elektrické a elektronické zariadenie (televízory, monitory, rádiá, tranzistory, počítače)

Vývoz nebezpečného odpadu sa uskutočňuje 2x ročne. Termín sa vyhlasuje miestnym rozhlasom.

PNEUMATIKY

Zber minimálne 1x ročne so zberom nebezpečného odpadu.

BIOLOGICKY POUŽITEĽNÝ ODPAD

Odpad z údržby verejnej zelene bude obec zabezpečovať od 1.1.2008. Občan zelený bioodpad môže použiť aj na kompostovanie.

Problémy súvisiace s odpadom môže pomôcť riešiť každý z nás znížením množstva vyhadzovaných vecí, opäťovným používaním všetkého, čo sa dá, separovaním pre recykláciu a kompostovanie.

**Pomôžeme tak nielen životnému prostrediu,
ale aj nášmu zdraviu a našej peňaženke!**

